

Ομιλία του Υπουργού Κωστή Χατζηδάκη σε Εκδήλωση ΚΕΠΠ: «Ευρώπη: Ενοποίηση ή Διάλυση;»

30 Οκτωβρίου, 2012

Κυρίες και Κύριοι,

Ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση. Το θέμα της σημερινής εκδήλωσης είναι πράγματι ιδιαίτερα επίκαιρο και νομίζω μας αφορά όλους. Και γίνεται σε μία περίοδο όπου ένα μεγάλο ερώτημα είναι πράγματι, η εξέλιξη που θα έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναμφισβήτητα η ίδια η ύπαρξη της Ένωσης αποτελεί **ένα πρωτοφανές στην ιστορία «πείραμα»**. Όπου πολλοί λαοί και πολλά κράτη, αποφάσισαν μετά από αιώνες συγκρούσεων και φυσικά, μετά την τραγωδία των δύο Παγκοσμίων Πολέμων, **οικειοθελώς** να προσχωρήσουν με τις αξίες της **Δημοκρατίας και της Ελευθερίας**, σε μία τέτοια συμβίωση. Σε μία συμβίωση που έγινε με το όραμα της τελικής ενοποίησης, μέσω της άμβλυνσης των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των κρατών-μελών. Ως εκ τούτου, η διαδικασία προς την ολοκλήρωση είναι εξ ορισμού **μία διαρκής προσπάθεια, δύσκολη, που προωθείται μέσω συναινέσεων**. Εάν μάλιστα, δούμε διαχρονικά την πορεία της Ένωσης, θα αποκομίσουμε την εντύπωση πως προχώρησε και **προχωρά μέσω κρίσεων και ενίοτε δια των κρίσεων**.

Σε κάθε περίπτωση, η πορεία προς αυτή τη συμβίωση διαμορφώθηκε και πάνω στην πεποίθηση **πως για να επιζήσει η Ευρώπη ως ολότητα, για να επιζήσουν οι αξίες της**, θα έπρεπε να ενωθεί και να μετατρέψει το τεράστιο δυναμικό που διαθέτει σε δύναμη πολιτική, οικονομική και ηθική. Δυστυχώς, όμως, η παρούσα κρίση μάς βρίσκει σε μία κατάσταση όπου από πολλές πλευρές **αμφισβητείται η ικανότητα της Ένωσης** να προχωρήσει ως ενιαίο σύνολο και άρα βαδίζει σε έναν επικίνδυνο δρόμο.

Η Ένωση ατυχώς κατέστη πρόσφατα όμηρος **δύο διαφορετικών λαϊκισμών**. Του **λαϊκισμού του Νότου**, ο οποίος στράφηκε εναντίον των βορείων που τους δαιμονοποιούσε για τα πάντα, και του ακριβώς αντιθέτου λαϊκισμού, του **λαϊκισμού των βορείων**, δηλαδή, όπως εκφραζόταν από τον κίτρινο τύπο σε πολλές χώρες και δαιμονοποιούσε τους νότιους θεωρώντας τους τζιτζικες του παραμυθιού του Αισώπου, σε αντίθεση με τα μυρμήγκια του Βορρά. Ας ελπίσουμε ότι οι θυσίες στις οποίες έχει υποβληθεί ο ευρωπαϊκός νότος τα τελευταία χρόνια, θα συμβάλλουν στη δημιουργία ενός άλλου κλίματος στο Βορρά. Υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι τα άκρα δεν θα βρουν πρόσφορο έδαφος για να αυξήσουν ασύμμετρα την επιρροή τους.

Πέραν, όμως, αυτών των διαπιστώσεων, αλήθεια είναι πως η Ευρωπαϊκή Ένωση, έτσι και αλλιώς **έχει καθυστερήσει σημαντικά** και σήμερα εν μέσω οικονομικής κρίσης πρέπει να ανταποκριθεί στις προκλήσεις. Δεν θέλω να προσπαθήσω να αναλύσω τα αίτια της κρίσης, αυτό έχει γίνει ήδη αρκετές φορές. Αλλά σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν υπάρχει αμφιβολία πως μέρος της κρίσης αυτής, οφείλεται και στην καθυστέρηση της Ένωσης να προωθήσει την ενοποίηση της. Να την προωθήσει όχι μόνον γεωγραφικά, **αλλά κυρίως δια της επέκτασης των αρμοδιοτήτων της**.

Είναι χαρακτηριστικό το ότι ενώ πράγματι η Ευρώπη **έκανε σημαντικά βήματα** για την αντιμετώπιση της κρίσης τα τελευταία χρόνια –όπως για παράδειγμα με τους μηχανισμούς του EFSF, του ESM και άλλους- την ίδια στιγμή εμφανίζεται **να τρέχει σχεδόν λαχανιασμένη** πίσω από τις εξελίξεις. Σε ένα σκηνικό, θα έλεγε κανείς, που προκαλεί συχνά

τρόμο στις χώρες που πλήττονται από την κρίση. **Η απουσία των απαραίτητων εργαλείων** σε συνδυασμό με την **έλλειψη πολιτικής βούλησης** για την υιοθέτηση των απαραίτητων μέτρων, λόγω πολιτικού κόστους, υπονομεύει την προσπάθεια. Την προσπάθεια όλων , αλλά κυρίως των πληττομένων από την κρίση κρατών να υπερβούν τις δυσκολίες. Ενώ ταυτόχρονα , υπονομεύει και το σύνολο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος.

Σε αυτή τη φάση, λοιπόν, στην Ευρώπη, συζητούνται σχεδόν τα πάντα, γύρω από την **εν ευρεία έννοια οικονομική διάσταση της Ένωσης**: το πλαίσιο μιας πραγματικά κοινής δημοσιονομικής πολιτικής, οι αρχές μίας τραπεζικής ένωσης, το επόμενο πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο και φυσικά, η επίπτωση όλων αυτών των πολιτικών στο πλαίσιο λήψης των αποφάσεων. Η διαμάχη δεν είναι **μόνον μεταξύ των πλουσιότερων και των φτωχότερων χωρών**. Είναι ασφαλώς και έτσι. Αλλά, όμως, την ίδια στιγμή πρόκειται και για μια διαμάχη μεταξύ αυτών που θέλουν **περισσότερη και εκείνων που θέλουν λιγότερη Ευρώπη**.

Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, προσωπική μου άποψη, είναι πως η πορεία αυτή είναι μονόδρομος. Έχει λεχθεί πως η Ευρώπη έχει μία πορεία **που θυμίζει ποδήλατο: εάν σταματήσει, θα πέσει**. Υποστηρίζω αυτήν την θέση και θεωρώ πως πράγματι **είτε θα ενοποιηθεί πραγματικά είτε θα διαλυθεί**. Δεν μπορεί να συνεχίσει έτσι, σε μία ατέρμονη κρίση. Και βεβαίως, **μία δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική ενοποίηση** είναι ένα σημαντικό βήμα που πρέπει να γίνει, αλλά δεν φτάνει. Το ζητούμενο είναι και **η πολιτική διάσταση της ενοποιητικής διαδικασίας**.

Αυτές είναι και οι βάσεις, δηλαδή, πάνω στις οποίες θα στηριχθούν οι όποιες αποφάσεις για την υπέρβαση της κρίσης. Η ίδρυση της **ΕΟΚ** στηρίχθηκε στη βούληση των λεγομένων «Πατέρων της Ένωσης» **να υπερβούν τις συνέπειες του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου**. Η εγκαθίδρυση της **Ενιαίας Αγοράς**, στη συναντίληψη για μία περισσότερη αποτελεσματική Ευρώπη, προς **όφελος των οικονομιών όλων των χωρών**. Η δημιουργία του **ευρώ**, στην πολιτική απόφαση της τότε ηγεσίας για την **προώθηση της ενοποίησης και για έναν πιο διακριτό ρόλο** της Ευρώπης , παγκοσμίως. Έτσι και σήμερα, η υπέρβαση αυτής της κρίσης απαιτεί **πολιτικό όραμα, αλλά και θάρρος**. Ιδιαίτερα θάρρος, ώστε να αγνοηθεί το πολιτικό κόστος και να υιοθετηθεί μία πολιτική που δεν στοχεύει στις επόμενες εκλογές, αλλά στην υπηρέτηση των συμφερόντων της νέας γενιάς.

Ανεξαρτήτως, ωστόσο, της πορείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε **και τη συμμετοχή αυτής καθαυτής της χώρας μας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι**. Η Ελλάδα, δυστυχώς, βρίσκεται εν μέσω μιας πρωτοφανούς κρίσης. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως έγιναν σοβαρά λάθη στο παρελθόν. **Αυτά πρέπει να διορθωθούν** για να ανακτήσει η χώρα την ανταγωνιστικότητα και την αξιοπιστία της. Αλλά την ίδια στιγμή, δικαιούμαστε να περιμένουμε **την αλληλεγγύη των εταίρων μας**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μία Ένωση με κανόνες που όλοι σεβόμαστε. Είναι , όμως, και ένωση κρατών , τα οποία δικαιούνται **να αναμένουν την αρωγή του ενός προς το άλλο**. Τα μέλη της δεν ενώθηκαν σε μία λογιστική βάση, αλλά σε μία βάση κοινών πολιτικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών.

Αυτήν την ώρα, τόσο **η ελληνική κυβέρνηση όσο και οι κυβερνήσεις των υπολοίπων κρατών** που πλήττονται από την κρίση, δέχονται βολές από το εξωτερικό και το εσωτερικό.

Από το **εξωτερικό**, γιατί απαιτείται η **λήψη δύσκολων και επώδυνων μέτρων**, προκειμένου να αντιμετωπισθεί ο εκτροχιασμός της οικονομίας. Και από το **εσωτερικό**, γιατί η λήψη των μέτρων αυτών, προκαλεί **κοινωνικές αντιδράσεις και κατηγορίες για «ενδοτισμό»** σε έξωθεν πιέσεις. Ο ρόλος των κυβερνήσεων είναι πολύ δύσκολος, αλλά δεν μπορούμε να αποδράσουμε από την πραγματικότητα. Οι στιγμές είναι ιστορικές- πρέπει να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων.

Επομένως, η λέξη κλειδί για εμάς είναι η λέξη «αποφασιστικότητα». Αποφασιστικότητα για **να συνεχίσουμε και να εμβαθύνουμε τις διαρθρωτικές αλλαγές** που έπρεπε να έχουν γίνει εδώ και δεκαετίες. Γιατί μόνον χάρη σε αυτές, μπορούν να έρθουν επενδύσεις, να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες και θέσεις εργασίας. Δηλαδή, για να επιτύχουμε τελικά την ανάκαμψη και μια νέα υγιή, παραγωγική βάση.

Αλλά είναι προφανές πως **δεν μπορούμε να τα καταφέρουμε μόνοι μας**. Ούτε εμείς ούτε οι άλλες χώρες που πλήττονται από την κρίση, όπως είναι η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ιρλανδία. Γι' αυτό η λέξη κλειδί για τους εταίρους μας είναι «η **αλληλεγγύη**». Ιδιαίτερα στο **ζήτημα της ρευστότητας**, που δεν μπορούμε μόνοι μας να το αντιμετωπίσουμε. Γι' αυτό είναι σημαντική η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, η συμφωνία με την Τρόικα, η επιστροφή των οφειλών του Δημοσίου στον ιδιωτικό τομέα.

Παράλληλα, όμως, χρειαζόμαστε και την **πολιτική τους αλληλεγγύη**. Την αίσθηση της κοινής προσπάθειας. Κι όχι την αίσθηση του «εμείς» κι «εσείς». Αυτό άλλωστε, είναι ή θα έπρεπε να είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Μία Ένωση, που δεν αγνοεί τους αριθμούς, αλλά κοιτάζει και πέρα από αυτούς. Λαμβάνει υπόψη τόσο την ιστορία όσο και το μέλλον. Και προχωρά με βάση τις **αρχές της αμοιβαίας κατανόησης και της αλληλεγγύης**.

Το ευρωπαϊκό οικοδόμημα εδώ και τρία χρόνια συνταράσσεται. Η Ελλάδα είναι ένα από τα επίκεντρα των σεισμικών δονήσεων. Αυτή η σεισμική δραστηριότητα, **δεν μπορεί και δεν πρέπει να συνεχισθεί για πολύ**. Δεν υπάρχουν αυτοματοποιημένες διαδικασίες για την υπέρβαση κρίσεων, όμως είναι βέβαιον πως **τόσο η Ελλάδα όσο και η ΕΕ έχουν τις δυνατότητες για την υπέρβαση αυτής της κρίσης**. Η Ελλάδα πρέπει να αποδεχθεί την ιδέα πως **δεν μπορεί να ξοδεύει περισσότερο απ' όσα παράγει**. Πως δεν μπορεί να έχει ανάπτυξη χωρίς ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα. Και πως ο **λαϊκισμός δεν είναι η λύση**, αλλά το πραγματικό πολιτικό πρόβλημα.

Ωστόσο, αντίστοιχα, η **Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αντιληφθεί** ότι η διαιώνιση της κρίσης, οδηγεί σε εξαγωγή της πέρα από τα όρια των πληττομένων χωρών. **Ότι η υπονόμηση τις προοπτικές των ασθενεστέρων μελών, θα αποσταθεροποιήσει και τα ισχυρότερα κράτη**. Και ότι η έλλειψη θάρρους να υποστηριχθούν και **δημόσια**, λύσεις που θα καθησυχάσουν τις αγορές και θα δημιουργήσουν την αίσθηση πως η Ε.Ε. χρησιμοποιεί όλα τα όπλα που έχει στη διάθεσή της, στρέφεται τελικά εναντίον όλων των κρατών μελών, της Ευρωζώνης και της ίδιας της Ένωσης.

Ναι, μπορούμε να τα καταφέρουμε. Το παιχνίδι δεν τελείωσε. Θέλω να πιστεύω ότι αυτό που σημείωσα στην αρχή πως η Ευρώπη προχωρά εν μέσω κρίσεων και ενίοτε διά των κρίσεων, εξακολουθεί να ισχύει. Πως **έστω και στο παρά πέντε, θα βρούμε το θάρρος που χρειάζεται** για να υιοθετήσουμε σε ευρύτερο επίπεδο, όλες τις αναγκαίες πολιτικές για περισσότερη και αποτελεσματικότερη Ευρώπη.

Πιστεύω, όμως, ότι και στην Ελλάδα, δεν θα λιποψυχήσουμε στα τελευταία μέτρα της κούρσας. Δεν θα επιτρέψουμε οι ίδιες, δικές μας θυσίες, να πάνε χαμένες. Δεν θα τινάζουμε στον αέρα μία προσπάθεια που ήταν όλων των Ελλήνων, ιδιαίτερα μάλιστα των ασθενέστερων κοινωνικών στρωμάτων. **Αντίθετα, θα πούμε πως ναι, θα ολοκληρώσουμε τη μάχη και θα την κερδίσουμε.** Γιατί δεν είναι μία μάχη για ένα κόμμα ή για μια κυβέρνηση. Είναι μια μάχη για την πατρίδα μας και τις οικογένειές μας. Είναι μία μάχη που ίσως πριν από μερικά χρόνια, κανείς από εμάς δεν φανταζόταν πως θα δώσει, αλλά **πλέον κανείς επίσης δεν δικαιούται να χάσει.**

Ας αφήσουμε, λοιπόν, στην άκρη τις λαϊκίστικες πρακτικές, γιατί αυτές μας έφεραν εδώ. Ας σταματήσουμε να παριστάνουμε πως δεν βλέπουμε την κατάσταση, γιατί η κατάσταση παραμένει το ίδιο αρνητική είτε στρουθοκαμηλίζουμε είτε όχι. **Δικαιούμαστε να ζητάμε την αλληλεγγύη των εταίρων μας** και πιστεύω πως θα την έχουμε. Αλλά παράλληλα, **υποχρεούμαστε να κάνουμε το τελευταίο μίλι** με σταθερότητα, με υπευθυνότητα, πατριωτισμό και εθνική ενότητα. Είναι η μάχη της γενιάς μας και αυτή τη μάχη, πρέπει να τη κερδίσουμε. Σας ευχαριστώ.